

ÅRSPLAN 2026-2027

Sviland

INNHALDSFORTEGNELSE:

1. Om årsplanen og FUS sine mål for barnehagene
2. Om barnehagen
3. Vårt verdigrunnlag
4. Barnehagens formål og innhold
5. Barns medvirkning
6. Samarbeidet
7. Overganger
8. Barnehagen som pedagogisk virksomhet
9. Barnehagens fagområder
10. Kilder

1. Om årsplanen og FUS sine mål for barnehagene

Årsplanen viser hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (*Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37*). Årsplanen beskriver hvordan vi jobber for å nå FUS sine felles målsetninger for barnehagene.

Visjon:

Sammen gir vi barndommen verdi:

Vennskap, lek og glede

og hverdagsmagi

Visjonen er vår ledestjerne og den setter retning for hva vi ønsker at FUS barnehagene skal oppnå – i dag og i fremtiden. Visjonen er det vi strekker oss etter hver dag i møte med barn, foreldre og kollegaer.

Våre metoder for å jobbe mot visjonen:

Vi har fokus på å skape gode relasjoner i et utviklende og meningsfylt læringsmiljø, der hvert enkelt barn ses på som unikt og kompetent. Lek og glede prioriteres i alle planer, og det gis rom for leken og det spontane i hverdagen. Vi arbeider for at alle barna i barnehagen skal få oppleve vennskap og tilhørighet til fellesskapet. Vi skaper hverdagsmagi sammen i de små øyeblikkene; en klem, en magisk eventyrstund eller en spennende tur i skogen, øyeblikk som kan bli til minner for livet.

Verdier:

Glødende, skapende og tilstedeværende

Verdiene er kulturbærerne i FUS. Verdiene forteller hva vi står for, hva vi tror på og hva som er viktig for oss. De er en kilde til motivasjon og inspirasjon i det daglige arbeidet i barnehagen på veien for å virkeliggjøre visjonen.

Våre metoder for å jobbe i tråd med verdiene:

Verdiene skal kjennes igjen i alt arbeid i barnehagen. Verdiene skal hjelpe oss til å være tydelige, engasjerte og omsorgsfulle. Ved å følge verdiene skal personalet ta beslutninger i hverdagen som er til barns beste. Hos FUS er barnet først!

Hovedmål:

FUS barn har et positivt selvbilde

FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse

FUS barn gleder seg til "resten av livet", og vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller

FUS barn har det gøy i barnehagen

Våre metoder for å jobbe mot målene:

Har et positivt selvbilde - Vi er anerkjennende og trygge voksne som ser hvert enkelt barn. Vi skal sette søkelys på det positive, det vi vil ha mer av, og på den måten bidra til at barn blir glad i seg selv og stolt over egen mestring.

Er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse - Ved å skape en spennende barnehagehverdag sammen med barna kan vi pirre deres nysgjerrighet og vitebegjær. Vi skal undre oss sammen med barna og ha rom for eventyrlyst, spontanitet og glede. Hverdagen skal være preget av lek og lekende voksne som kan ivareta, støtte og utvide leken.

Gleder seg til "resten av livet", barna vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller - I vår barnehage vektlegger vi barns medvirkning, og vi er åpne og positive til barns innspill. Vi møter det enkelte barn som et individ, med rettigheter når det gjelder egne tanker og følelser. Vi gir barna mulighet til å være aktører i egne liv der vi voksne er støttende, tilstedeværende og anerkjennende.

Har det gøy i barnehagen - Vi verdsetter og prioriterer leken, og da blir det gøy å være både liten og stor i barnehagen vår. En lekende hverdag med et glødende personal som ser hvert enkelt barn, deres behov og toner seg inn i barnets følelser og opplevelser. Det skaper en atmosfære det er godt å være i.

I FUS barnehagene har vi et felles slagord, «Barnet først». Det innebærer at alt vi gjør skal være til barnets beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetanseutvikling, der målet er et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet i alle våre barnehager.

I denne årsplanen er kapitlene bygd opp slik: Først en beskrivelse av hva rammeplanen sier, så en beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis.

2. Om barnehagen

Barnehagen vår ligger i naturskjønne omgivelser på Sviland i Sandnes kommune, med Arboretet i kort gåavstand.

Sviland FUS barnehage har 3 avdelinger fordelt på to etasjer. Nede holder Fuglereiret til, med gruppene Spurven og Blåmeis. Her er det barn mellom 1-2 år. Oppe heter avdelingene Svanå og Ørnå, med barn i alderen 3-5 år. Det er 54 i barnehagen.

Sviland FUS barnehage flyttet inn i nytt bygg i 2010. Vi har Sviland skole som nærmeste nabo og samarbeider med skolen både om lån av lokaler og overgang barnehage-skole.

Vi er en barnehage som har fokus på å skape gode relasjoner i et utviklende og meningsfylt læringsmiljø, der hvert enkelt barn ses på som unikt og verdifullt. Vi tenker at barndommen skal være preget av lek og moro, og derfor er lek det vi jobber mest med i vår barnehage. Lek er meningsfylt for barn, og er et mål i seg selv, samtidig som leken er barnas viktigste arena for læring.

Barnehagen er også en del av Sandnes kommune sin satsning; den utviklingsstøttende barnehagen (USB).

3. Vårt verdigrunnlag

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7)

Barn og barndom

Barna skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Barns liv påvirkes av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Vårt syn på barn og barndom:

Hver livsfase har sin egenverdi, og barndommen er ikke et unntak. Små barn er fullverdige mennesker. Som voksne må vi møte barn som medmennesker, og ikke ut fra et mangelperspektiv som fokuserer på hva barnet en gang skal bli. Å se og anerkjenne barn som subjekt er å se på barnet som en meningsskapende person, med behov for å handle ut fra eget

initiativ og hensikt, og å bli forstått, tolket og møtt med kjærighet. Barn skal få mulighet til å være aktører i egne liv i omgivelse av kjærlige og tydelige voksne, der leken er sentral for barnas utfoldelse. Vi skal gi rom for barnas initiativ, fantasi, undring og ikke minst livsglede.

Demokrati

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Våre metoder for å fremme demokrati:

- Gi rom til at alle barn blir sett, hørt og forstått uavhengig av kommunikasjonsevner. Dette vises gjennom ASK, Tuning into kids (TIK), trygghetssirkelen, barns medvirkning, samlingsstunder, vennskap og fellesskap (sosial kompetanse).
- Vi skal være åpne for samtaler en til en og i plenum
- Barna får påvirke hvem de vil leke med, hva de skal leke med og hvor
- Anerkjenne ulike synspunkter
- Vi øver på å lytte til andre og vente på tur

Mangfold og gjensidig respekt

Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9).

Våre metoder for å fremme mangfold og gjensidig respekt:

- Ansatte skal være gode rollemodeller, som viser at alle mennesker har en egenverdi
- Vi presenterer og blir kjent med ulike kulturer og språk, ikke bare de som er representert i barnehagen. For eksempel Norges urbefolkning, og arbeid rund FN-dagen.
- Fremme nysgjerrighet på likheter og ulikheter
- Holdningsarbeid. For eksempel samlinger med tema om respekt, vennskap og fellesskap
- Temabasert arbeid
- Store barnehagebarn hjelper yngre barnehagebarn

Likestilling og likeverd

Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

Våre metoder for å fremme likestilling og likeverd:

- Anerkjennelse av at gutter og jenter kan gjøre det samme, ha samme utdanning og yrke, og klær.
- Ansatte skal være gode rollemodeller, som forebygger diskriminering ved å være oppmerksomme og sensitive
- Lese bøker/har samtaler om ulike familieforhold
- Lekestasjoner der alle som vil kan delta på lik linje

Bærekraftig utvikling

Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10).

Våre metoder for å fremme bærekraftig utvikling:

- Gi barna gode naturopplevelser ved å gå turer i nærmiljøet og følge årstidene i naturen
- Plukke plastsøppel og tenke over vårt eget plastforbruk
- Vi skal resirkulere plast, glass og blikkbokser
- Vi skal lære barna å ta vare på det vi har av leker, klær og utsyr og gjenbruke det vi kan
- Bruke naturmaterialer til formingsaktiviteter
- Lære barna å nyttiggjøre seg av naturen ved å dyrke egne grønnsaker og urter i barnehagen
- Redusere matsvinn
- Gjøre barna selvstendige; kle på seg, smøre maten selv, si fra om det trenger noe

Livsmestring og helse

Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. Barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og

fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. Måltider og matlaging i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11).

Våre metoder for å fremme livsmestring og helse:

- Støtte barna i å skape gode vennskap
- Gi barna støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser
- Ved å gi barna gode relasjoner, omsorg og glede, bidrar personalet til å ruste barna til å takle livets opp- og nedturer.
- Barna skal få et bevisst forhold til sunne mat- og helsevaner. Dette får barna gjennom måltidene som blir servert i barnehagen, daglig fysisk aktivitet, og mulighet til ro, hvile og søvn.

I Sviland FUS barnehage følger vi Helsedirektoratets anbefalinger om kosthold i barnehagene.

- Vi ser etter nøkkelhullsmerket når vi bestiller mat. Vi ser også etter produkter med mest mulig rent kjøtt-/ fiskeinnhold, grove kornsorter og minst mulig salt og sukker.
- Vi serverer grønnsaker til hvert måltid.
- Vi bruker vann som tørstedrikk, og barna får tilbud om lett melk til brødmåltidene.
- Noen få dager i året serverer vi kaker, evt is og saft. Feks FN-kafe, nissefest, karneval, 16. mai.
- Vi skal være bevisste og unngå matsvinn.
- Barna får ikke servert alt til alle måltider. Dette for at barna skal få mest mulig variasjon i kosten ila dagen/uka.
- Vi kan servere alternative produkter til barn med dokumentert allergi og matintoleranse, eller som har religiøse-/kulturelle kostholdshensyn. Vi kan ikke ta hensyn til dietter.
- Vi skal tilrettelegge for at måltidsituasjonene i barnehagen fremmer helse, mat- og måltidsglede. Barna er med å dekke bord og rydder av og vasker. Måltidene skal være samlende og hyggelige situasjoner.

I barnehagen skal vi sikre et trygt og godt barnehagemiljø for alle barn. Skulle det likevel oppstå at et barn ikke har en god barnehagehverdag, har barnehagen en handlingsplan for trygt og godt barnehagemiljø, og mot mobbing.

Personalet i barnehagen har gjennom sine relasjoner til barn og deres familier, mulighet til å oppdage at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep. Alle som jobber i barnehagen, har plikt gjennom Barnehageloven § 22 og § 7 til å følge med på barna i barnehagen og være oppmerksom på forhold hvor det kan være aktuelt å melde fra. Det gjelder situasjoner der det er fare for at barnet tar vesentlig skade eller kan havne i en slik situasjon.

4. Barnehagens formål og innhold

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19).

Omsorg

Omsorg er grunnlaget for utvikling av sosial kompetanse og er et viktig bidrag i et livslangt læringsperspektiv. Vårt arbeid skal preges av at personalet er oppmerksomme og åpne overfor det unike hos hvert enkelt barn, det unike i situasjonen og i gruppa. Personalet skal være nærværende og engasjerte i det enkelte barns trivsel og utvikling. En omsorgsfull relasjon skal være preget av åpenhet, varme, interesse, vilje til å lytte, nærhet, innlevelse, evne og vilje til gjensidig samspill både mellom ansatte og barn, men også mellom barna. Omsorg skal komme til uttrykk bla når barn leker og lærer, i stell, ved måltidene og i garderobesituasjoner.

Lek

I Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver står det at leken skal ha en sentral plass. Videre står det at barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek både ute og inne. Leken har mange uttrykksformer og kan føre til forståelse og vennskap på tvers av alder og språklig og kulturell ulikhet. I et lekefellesskap legges grunnlag for barns vennskap med hverandre. Å få delta i lek og få venner er grunnlaget for barns trivsel og meningsskaping i barnehagen. I samhandling med hverandre legges grunnlaget for læring og sosial kompetanse.

Danning

Danning handler om å utvikle kunnskap, verdier og holdninger sammen. Dette kan skje gjennom dialoger der alle anerkjennes som selvstendige mennesker. Barna skal lære å tenke selv, søke kunnskap, reflektere og stille spørsmål. I barnehagen må derfor personalet vise respekt for den kommunikasjonen som barna har og interesse for det de sier. Personalet må være gode samtalepartnere og stille gode, åpne spørsmål. Vi skal veilede barna til å bli kjent med seg selv.

Læring

I barnehagen skal vi legge til rette for at barna skal få varierte opplevelser og erfaringer, utfordringer og mestringsopplevelser gjennom å bruke sansene og hele kroppen. Barna skal få mulighet til å bidra i egen og andres læring.

Vennskap og fellesskap

I Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver står det at barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill. Personalet skal støtte barna i initiativ til samspill og bidra til at alle kan få leke med andre og oppleve vennskap. Vi skal sammen med barna reflektere over egne og andres følelser, grenser, opplevelser og meninger. Personalet skal også forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillmønstre.

Kommunikasjon og språk

I barnehagen legger vi til rette for aktiviteter som fremmer kommunikasjon og språkutvikling som sosialt samspill og lek, lesetunder og begrepsleker. Personalet må være bevisst sin rolle som språkmodeller og anerkjenne og respondere på barnas ulike verbale og non-verbale uttrykk og støtte deres språkutvikling. Vi skal følge med på og støtte barn som har ulike former for kommunikasjonsvansker, er lite språklig aktive eller som har sen språkutvikling.

Barnet først er et helhetlig system for å styrke de ansattes kunnskap og handlingskompetanse. Det består av tre ulike hovedområder som sammen bidrar til å styrke barns allsidige utvikling; sosioemosjonell støtte og veiledning, organisering og ledelse samt læringsstøtte.

Sosioemosjonell støtte og veiledning:

Sosioemosjonell støtte og veiledning handler om hvordan de ansatte klarer å skape en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle gode relasjoner med andre, oppleve glede ved å lære noe nytt, oppleve trygghet og tilknytning og ha en opplevelse av selvbestemmelse og selvstendighet.

Positivt klima: I et positivt klima smiler og ler de ansatte sammen med barna. Vi ser mange bevis på at de har en god relasjon til barna, og de viser entusiasme og interesse både med kroppen og stemmen. De er der barna er, i barns høyde og med kroppen vent mot dem.

Negativt klima: Det er fravær av at de ansatte straffer, håner, kjefter og erter barna.

Sensitive voksne-trygge barn: Å være sensitiv handler om å være oppmerksom og respondere på det enkelte barns tegn på at de har behov for støtte. De ansatte kjenner barna godt. De merker hvis barna er urolige, redde, uoppmerksomme, uinteressert, og de tilpasser atferden sin for å respondere på det de ser.

Barns perspektiv og medvirkning: De ansatte følger barns initiativ og ideer, viser fleksibilitet og ivaretar barnas perspektiv. De lar barn uttrykke seg og etterspør barns ideer, gir barn ansvar og oppmuntring til å klare seg selv.

Emosjonskompetanse hos barn og ansatte: Emosjonskompetanse handler om å identifisere og forstå egne følelser og håndtere frustrasjon. Det handler om å forhindre at stress og uro overvelder evnen til å tenke klart, og ha kontroll over hvordan og når du uttrykker følelser.

Emosjonsveiledning: I emosjonsveiledning er de ansatte bevisst barnets følelser, er til stede, oppretter kontakt med barnet, viser forståelse og aksept for barnets følelser. De går inn i følelsen til barnet, og navngir følelsen. Hvis nødvendig, hjelper og støtter de barnet i problemløsningen.

Organisering og ledelse:

Organisering og ledelse handler om hvordan ansatte skaper en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle god selvregulering, holde fokus og vise interesse for lek og læringssituasjoner. De ansatte etablerer og opprettholder rutiner og strukturer for å skape forutsigbarhet og trygghet, slik at barna kan engasjere seg i meningsfulle og utviklingsfremmende aktiviteter.

Gruppeledelse og veiledning: de ansatte er proaktive og har klare forventninger til atferd. De gir oppmerksomhet på ønsket atferd og gir trygge og forutsigbare rammer.

Tilrettelegge for lek, læring og overganger: Avdelingen har klare rutiner og de ansatte sikrer flytende overganger. Barna kjenner til regler, og barnehagehverdagen preges av lite venting. Innhold og aktiviteter er godt forberedt.

Variasjon: Det er varierte og interessante materialer i barns høyde. De ansatte tar barns perspektiv og legger til rette for barns deltakelse i aktiviteter.

Læringsstøtte:

Læringsstøtte handler om at de ansatte gir støtte til barnas læring. Det teoretiske grunnlaget kommer hovedsakelig fra forskning på kognitiv utvikling og språkutvikling. Der vektlegges forskjellen mellom det å kun lære fakta og læring av hvordan fakta henger sammen, er organisert og avhengig av hverandre. Barns kognitive og språklige utvikling er avhengig av mulighetene de får til å benytte eksisterende ferdigheter, og om de ansatte støtter utviklingen av stadig mer komplekse ferdigheter.

Læring skjer når barnet er i samspill, er aktivt og opplever mening og engasjement. Ren instruksjon egner seg ikke for barn i barnehagealder. De har behov for å delta og medvirke og oppleve mening for at læring skal kunne skje.

Begrepsutvikling, forståelse og dybdelæring: De ansatte bruker læringsfremmende diskusjoner og aktiviteter sammen med barna. Læring handler ikke bare om å tilegne seg kunnskap, men også om å benytte denne kunnskapen i nye situasjoner. De ansatte legger mest vekt på å øke barnas forståelse, snarere enn bare å gjennomføre læringsaktiviteten. De ansatte relaterer nye begreper til situasjoner, hendelser eller objekter som barna er kjent med. Gjenkjenning fremmer læring. De ansatte etterspør barns tenkning og problemløsning.

Tilbakemeldinger: Barn trenger tilbakemeldinger på egen læring for å få mest mulig ut av en situasjon/aktivitet. Når barna er i lek og holder på med aktiviteter kan de ansatte gi hint (verbalt eller fysisk) eller stille spørsmål og komme med innspill for at barna skal holde på lenger med en oppgave, og dermed oppnå økt læring og mestring. Målet er tilbakemeldingssirkler, det vil si gjentakende spørsmål - svar – sekvenser, slik at barnet får en dypere forståelse av det aktuelle temaet.

Språk: I språkstøtte er det viktig med hyppige samtaler sammen med barna, og frem- og tilbake utvekslinger mellom barnet og de ansatte. De ansatte snakker med barna, ikke til. De stiller mange åpne spørsmål, der det kreves mer enn et eller to ord til svar, de repeterer og videreutvikler barnas utsagn, setter ord på det de selv gjør og det barna gjør. De har et variert språk, forklarer ord og knytter ord til hendelser/erfaringer her og nå. De ansatte har en klar intensjon om å fremme barns språk i samtaler mellom barna og mellom barn og ansatte.

Egenledelse i lek og læring: De ansatte støtter barn i sin utvikling av egenledelsesfunksjonene; planlegging, organisering, arbeidshukommelse, fleksibilitet, selvregulering, selvmonitorering, igangsetting. De ansatte tilrettelegger for et variert og rikt lekemiljø og deltar i barnas lek.

Slik arbeider vi med Barnet først:

Kompetansehevingen Barnet først henger tett sammen med den faglige satsingen til Sandnes kommune, Utviklingsstøttende barnehager (USB). Vi har vært med på denne satsingen siden 2016, og skal fortsette med det i 2026-2027 også. Vi vil derfor se disse i sammenheng, med **SOSIAL KOMPETANSE** som overordnet tema, med spesielt fokus på **LEK og SPRÅK**. Vi utarbeider egne månedsplaner med tema, prosessmål og metoder hentet fra årsplanen. Ut i fra planene evaluerer og dokumenterer vi.

Vi ønsker at alle ansatte har felles kompetansegrunnlag, og at vi med det vil kunne gi alle barna som går i Sviland FUS tilnærmet like muligheter for å kunne utvikle seg til å mestre livet. Vi ønsker å sikre kontinuiteten i kompetanseutviklingen gjennom å:

- Ha sertifiserte CLASS-observatører som bistår tett i utviklingen og oppfølgingen av arbeidet
- Utarbeide en implementeringsplan/kompetanseplan, som vi kontinuerlig evaluerer og tilpasser
- Utarbeide kjernekomponentmaler i de tre domeneene i CLASS, samt i TIK. Disse beskriver hvordan vi jobber i Sviland FUS barnehage
- Bli observert. Alle avdelingene blir observert 1-2 ganger i året av eksterne observatører. Vi blir observert og får tilbakemeldinger på hvordan vi er i vårt samspill med barna (emosjonell og atferdsmessig støtte), hvordan avdelingen og barnehagedagen er organisert samt hvordan vi støtter barna til lek, læring og kognitive utvikling. Ut fra tilbakemeldingsrapporten lager hver enkelt avdeling sin handlingsplan for kompetanseutviklingen til beste for barna.
- Bruke praksisfortellinger, veiledning, faglitteratur, refleksjon spørsmål i her-og-nåsituasjoner
- Bruke visuelle virkemidler for å fremme CLASS

Hva er kjernen i å skape god kvalitet for barna?

Den viktigste faktoren for å fremme barns omsorgs- og læringsmiljø i barnehagen er kvaliteten på de ansattes samspill med barna. Vårt mål er at alle barn skal bli møtt av ansatte som viser sensitivitet, entusiasme og glede. Alle barn skal oppleve et miljø som er fritt for krenkelser og et rikt leke- og læringsmiljø, som bidrar til trivsel og progresjon. For å sikre høy kvalitet på relasjonen må vi vite hva som egentlig skjer i møtet mellom den ansatte og barnet. Vi skal sikre at vår atferd som ansatte er preget av handlinger som fremmer og ikke hemmer barnets trivsel, utvikling og læring.

Sosioemosjonell støtte

Ved å vise respekt og interesse for hverandre, og ved å vise entusiasme og glede skapes et godt miljø å være og lære i. Vi er opptatt av å skape et positivt klima preget av gode relasjoner, positiv affekt og respekt. Dette gjør vi gjennom fysisk nærhet, turtaking og respons i samspill, smil og latter. Vi viser hengivenhet, og har et respektfullt språk med en varm og rolig stemme. Samarbeid og deling blir fremhevet og anerkjent.

Små barn er helt avhengige av støtte fra en voksen som barnet føler seg trygg sammen med for å kunne regulere følelser og stress, for å lære og utforske. Voksne som er sensitive overfor barnas signaler og behov gjør barna trygge. Vi er oppmerksomme og anerkjenner barna i hele rommet, vi har «øyne i nakken». Vi aksepterer barnas ulike følelser, gir trøst og hjelp. Vi bruker trygghetssirkelen (Circle of security), både innad i personalgruppen og i foreldresamarbeid.

Vi som er voksne i barnehagen har et ekstra ansvar for å være gode, sterke og kloke i møte med barna. Vi skal alltid være: STØRRE, STERKERE, KLOKERE, GOD. Når det er mulig: Følge barnets behov. Når det er nødvendig: Ta tak.

Ved å ha fokus på og følge barnas interesser, motivasjon og synsvinkel tar vi barnas perspektiv. Vi kan fremme barnas selvstendighet og medbestemmelse gjennom å la de ta ordet, klare oppgaver selv og å lytte til deres idéer. Vi ser det som viktig å følge barns initiativ, vi gir de valgmuligheter og fremmer barns uttrykk og ideer. Barn er ulike, og det krever at vi er fleksible og tillater bevegelse og prating ved eksempelvis måltider og samlinger. Vi gir støtte til selvstendighet ved å gi barna ansvar og støtte til å ta vare på seg selv. Vi legger til rette for at barna lykkes i sosialt samspill gjennom å være proaktive og planlegge i forkant. Barna får hjelp til å regulere følelser og handlinger ved at vi har tydelige forventninger, enkle regler og konsistens. Vi er proaktive ved at vi forutser situasjoner der problematisk atferd eller eskalering

kan skje, og vi har lav reaktivitet og materialer lett tilgjengelige. Veiledning skjer ved positiv formulering av ønsket atferd.

Egenledelse i lek og læring

Vi tenker at barndommen skal være preget av lek og moro. Lek er det vi jobber mest med i barnehagen. Lek er meningsfylt for barn, og er et mål i seg selv. Samtidig er leken barnas viktigste arena for læring i barnehagen. Leken gir viktige opplevelser, erfaringer, glede og humor, og den fremmer barns utvikling på flere områder: intellektuelt, fysisk, sosialt, emosjonelt og språklig. I leken styrker og utvikler barna sin egen identitet og selvfølelse. Ved å late som går barn inn i en egen forestillingsverden der de kan utforske og bearbeide inntrykk, opplevelser og følelser, noe som gir dem en bedre forståelse av seg selv og omverdenen.

Alle FUS barnehagene jobber med et flerårig prosjekt som heter *Egenledelse i lek og læring* sammen med Marianne Godtfredsen og Kristian Sørensen (Egenledelse i lek og læring, 2011). Forståelsen av egenledelse baserer på pedagogisk teori, nyere forskning på barns utvikling og moderne kunnskap om hjernen. Godtfredsen og Sørensen beskriver egenledelse som hjernen sin øverste styringsfunksjon og brukes som en samlebetegnelse på funksjoner i hjernen som setter i gang, styrer og regulerer atferden vår.

Godtfredsen og Sørensen har spesielt hentet inspirasjon fra Vygotskys teori om hvordan barn utvikler seg i samhandling med omgivelsene. Vygotsky var en russisk psykolog som har hatt stor betydning innen utviklingspsykologi og pedagogikk. Barn som forholder seg til voksne og mennesker som har kommet lengre når det gjelder kunnskapsutvikling, klarer seg bedre i samarbeid med disse, enn de hadde gjort på egenhånd. Området mellom der barnet klarer å utføre noe selv eller med litt hjelp fra et eldre barn eller betydningsfulle nærpersoner, kaller Vygotsky den proksimale sone. Her ligger potensialet for læring. Lek med eldre barn og veiledning av voksne er derfor viktig for utviklingen. Gjennom imitasjon etter andre vil barn kunne løse oppgaver ut over sitt egentlige intellektuelle nivå.

Det er spesielt i rolleleken at vi kan komme i den proksimale utviklingssonen og oppnå læring. Rolleleken stiller krav til planlegging, arbeidshukommelse, igangsetting, selvregulering, organisering, fleksibilitet og ikke minst evnen til å tolke signaler fra andre. Egenledelseshjulet viser de ulike funksjonene som er inkludert i egenledelsesbegrepet:

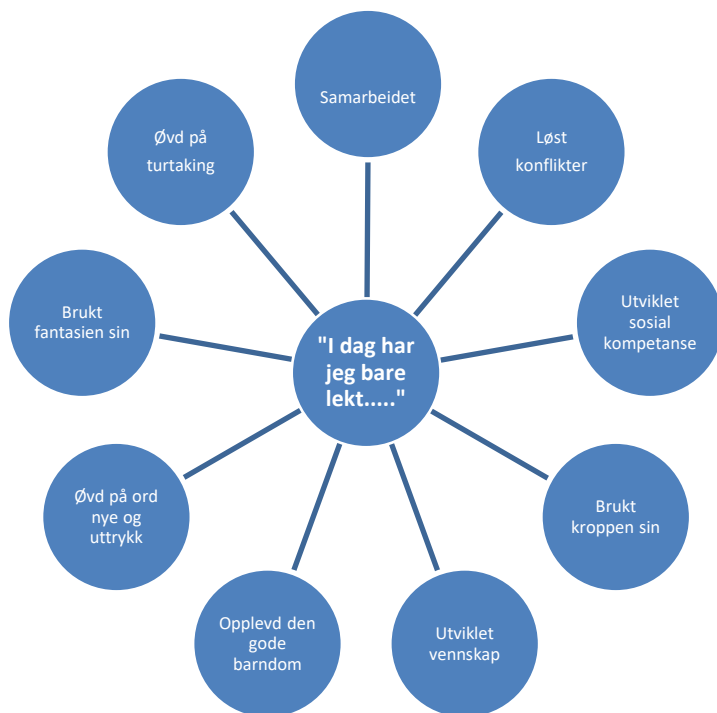
For at barn skal få styrket sine egenledelsesfunksjoner må de ha en opplevelse av trygghet, tilknytning, annerkjennelse og mestring. Dette har vi beskrevet i avsnittet om sosioemosjonell støtte.

Det er et overordnet mål for oss i Sviland FUS barnehage at leken skal komme først og at alle ansatte skal prioritere leken. Det innebærer at alle barn skal bli sett og lekt med hver dag.

For å oppnå vårt mål skal vi:

- Tilrettelegge for inne- og utelek ved å skape gode lekemiljøer
- Gi barna impulser og inspirasjon til å leke gjennom opplevelser
- Inspirere til fantasi, skaperglede og livsutfoldelse
- Være tilgjengelige for barna ved å støtte og oppmuntre de i leken
- Gi barna kompetanse for å delta i lek

Kari Pape har utarbeidet en skjematisk oversikt over noe av det som skjer i barnets lek i form av *Lekesolen*. Denne bruker vi i Sviland FUS barnehage for å synliggjøre hva leken inneholder.

I leken etablerer barn vennskap og bygger sosiale relasjoner. Barn lærer gjennom det daglige samspillet med andre. Vårt mål er at barna skal mestre ulike leketyper, med hovedfokus på rollelek. For å få til dette deler vi barna i mindre lekegrupper og er aktive og deltakende voksne i leken.

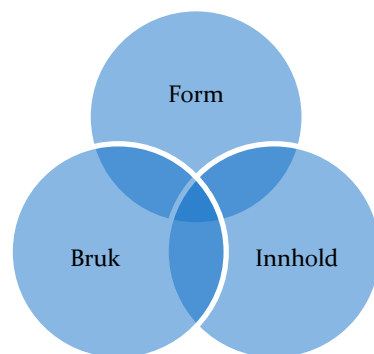
Kommunikasjon og språk

I Sviland FUS barnehage vil vi jobbe systematisk med språklæring og språkutvikling. Vi ønsker at barna skal få best mulig start på livet og ha muligheten til å forstå verden og å bli forstått. Målet med vårt språkarbeid er at barna skal få god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling.

Vårt arbeid med språk og kommunikasjon er viktig for barnas utvikling og læring. I samtale med barn har vi fokus på å ha frem og tilbake utvekslinger, stiller oppfølgingsspørsmål og ber barna forklare hvordan de tenker. Vi gir klar og tydelig informasjon, forklarer på flere måter hvis noe er utydelig og gir spesifikke og individuelle tilbakemeldinger. Vi stiller åpne spørsmål som krever mer enn et ord til svar, og repeterer og utvider språket. Selv- og parallelsnakk brukes som en metode, og vi har fokus på variert språkbruk.

Vi skal lære språk i lek, lesing, dans, sang og lytting. Og det er viktig å påpeke at det er de voksnes ansvar å støtte barnets språkutvikling, være bevisste språklige forbilder og være språkstøtte for barna.

Bloom og Lahay (1978) presenterte denne modellen for hvordan en kan jobbe med språk. Alle delene må være på plass for at vi kan si at barnet har et godt språk. Den ene ringen kan ikke fungere uten den andre. Det vil si at dersom barnet ikke kan lydene i ordet blir det vanskelig å holde en samtale. Dette må vi voksne være observante på og se til at vi jobber med alle sidene av språket.

Form: Fonologi (lærer lydene i ord), morfologi (ordbøyning/orddanning), syntaks (hvordan setningene er bygd opp/ grammatikk)

Innhold: Semantikk (sammenheng mellom ord, fraser og setninger og betydning eller mening av ord)

Bruk: Barnet kan samtale og sosial- og situasjons tilpasse språket – barnet vet når og hvor det skal bruke ordene sine.

Metodene vi bruker i språkarbeidet er:

- Dialogisk lesing: Vi fokuserer på ord, handlinger og bildebruk i bøkene.
- ASK (alternativ og supplerende kommunikasjon): Vi bruker bildestøtte for begreper, overganger, situasjoner i barnehagehverdagen.
- Rim og regler: Barna skal lære seg rim og regler for å øve seg på å høre forskjeller på ord der lydene rimer (hus-mus). Vi skal også øve på rytmer i språket.
- Sang, dans og musikk: Sang og musikk fremmer språk ved flyt og rytmebruk.
- Samtale: Vi utnytter situasjoner der det er naturlig å samtale. Måltid er en slik situasjon der vi alle sitter sammen og kan diskutere, undre oss over og samtale om ulike temaer.

Samtale oppstår når det er et felles fokus og her må de voksne være kreative i innhold av samtale. Det er også viktig for arbeidshukommelsen, utvidelse av kognisjon og mer avansert språkbruk å gjenoppta samtaler vi har hatt før. Da er barna mer trygg i samtalen og vi kan i denne trygge situasjonen føye på nye synsvinkler, refleksjoner og ord.

Vi tenker at barna lærer med hele seg gjennom hele barnehagehverdagen i samspill med andre barn og voksne. Hvordan barna blir møtt i relasjoner med andre mennesker gir læring for livet, og det er oss voksne i barnehagen som er ansvarlige for kvaliteten i disse møtene.

5. Barns medvirkning

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

Våre metoder for å sikre barns medvirkning:

Vi skal møte barna slik at de erfarer at det er rom for medvirkning ut ifra sine egne premisser. Medvirkning handler om å bli spurt, bli lyttet til og akseptert som kompetente og intensjonelle. Barna i Sviland FUS skal derfor få prege sin egen hverdag og barndom. Dette betyr at vi må være sensitive, støttende og lydhøre for det barna forteller og uttrykker til oss. Det enkelte barn må ha innflytelse på både hva som skal skje og hvordan det skal gjøres. Som voksne må vi la oss påvirke og godta at barna selv kan ha synspunkter på hva de har behov for.

Barna skal også få være medbestemmende; få komme med forslag og få være med å bestemme, for eksempel hvilke bøker som skal leses, hvor turen skal gå, materialer som skal brukes. Medbestemmelse er ofte forhandlinger der barna får opplevelse av innflytelse, men samtidig vil de oppleve at i et barnehagefellesskap blir det ikke alltid som de selv ønsker. Medbestemmelse innebærer at de voksne skal la seg påvirke.

Barna i Sviland FUS barnehage skal også få være selvbestemmende, dvs. bestemme selv og å ta egne valg. Å få muligheter til selvbestemmelse er viktig for å bli et menneske som tør å hevde egne meninger og stå imot gruppepress. Rom for selvbestemmelse er grunnleggende for å få mot til å leve sitt eget liv og følge sine egne tanker. Selvbestemmelse i vår barnehage er at

barna kan velge handlinger selvstendig innenfor barnehagens muligheter. De får selv bestemme hva pålegg de vil ha på brødsbiter, hvem de skal leke med og hvilke aktiviteter de vil være med på.

Våre metoder for å jobbe med barns medvirkning er å ha mange smågrupper, å planlegge sammen med barna og at vi som voksne er i forkant av situasjoner slik at vi lettere kan tilrettelegge for barnas medvirkning.

6. Samarbeid

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

Våre metoder for å skape et godt foreldresamarbeid:

For at barna skal ha en best mulig hverdag er det viktig at foreldrene og personalet samarbeider på en god og konstruktiv måte. Det daglige samarbeidet mellom hjem og barnehage skal bygge på gjensidig åpenhet og tillit. Vi vil være bevisste på å bygge gode relasjoner til alle foreldrene. For at vi i barnehagen skal kunne møte hver familie på best mulig måte er vi avhengige av at foreldrene deler informasjon om barnet, tar seg tid til en prat om barnehagedagen, engasjerer seg i barnehagens innhold og holder seg oppdatert på informasjon fra barnehagen.

Vi har to foreldresamtaler i året der vi snakker om barnets utvikling og trivsel. Foreldrene er de som er eksperter på sine barn og skal derfor høres. Barnehagen skal ta avgjørelser angående barn i samarbeid med foreldrene, men skal alltid ha barnets beste som utgangspunkt.

Samarbeidsutvalget består av 1 foresatt fra hver avdeling, daglig leder representerer eier og fra personalet møter 1 ansatt fra hver avdeling. Alle medlemmene av SU skal skrive under på taushetserklæring som blir oppbevart i barnehagen.

SU sine oppgaver:

- SU drøfter, samkjører og avgjør saker som er meldt inn fra foreldre, personalet og eier.
- SU skal være med på drøftinger og legge føringer for barnehagens mål og planarbeid.

- SU skal få uttale seg om barnehagens årsplan.
- SU skal holdes orientert av daglig leder om barnehagens økonomiske rammer som matpenger og foreldrebetaling, budsjett og personalsituasjon.

Samarbeid med andre instanser:

- Sandnes kommune: Er tilsynsførere og det er de som regner ut tilskudd til barnehagen. Vi har også felles kurs sammen med kommunen, blant annet kurs og kompetanseheving i personalet vedrørende kommunens satsing på tidlig innsats.
- Skolene som barna sogner til: Vi har tett samarbeid med Sviland skole, både om overgangen fra barnehage til skole og ellers med ulike arrangementer og gjensidige besøk.
- Helsestasjonen: Vi kan ta kontakt med helsestasjonen om vi har spørsmål knyttet til barns helse, søvnvaner, spiseproblematikk m.m. Helsestasjonen tar kontakt med barnehagen ved behov etter helsekontroller.
- Familieteamet i Sandnes kommune: Vi kan formidle kontakt med familieteamet i Sandnes kommune, som hjelper barn og unge som strever med samspill, kommunikasjon og psykiske helseplager og foreldre i foreldrerollen.
- PPT: Vi får veiledning av PPT i saker der vi er bekymret for barns utvikling. PPT utreder og kan gi spesialpedagogisk opplæring til barn. PPT har også et tidlig innsats fokus, og gir barnehagene råd og veiledning. Dette er et lavterskeltilbud til barnehagene, og inngår som et ledd i satsingen på å sette inn tidlig innsats til barn som av ulike grunner trenger ekstra støtte. Vi har egen kontakt person i PPT som kommer og har tilstedeværelse et par ganger pr år.
- Styrket barnehage: Trenger barnehagen ekstra ressurser (støttetimer) for et barn er det styrket barnehage som tildeler disse. Styrket barnehage kan gi barnehageansatte og foreldreveiledning når barn har fått tildelt spesialpedagogisk hjelp.
- Barnevern: Barnehagen samarbeider med barnevernet i saker der foreldre trenger ekstra oppfølging og veiledning. Vi har også opplysningsplikt til barnevernet i saker der denne plikten blir utløst, jfr. barnehageloven § 22.
- Kirken: De eldste barna besøker Sviland kapell en gang i året i forbindelse med julen. Da går de på kirkevandring. Kirken kan også brukes som samarbeidspartner i sorg- og krisearbeid.

7. Overganger

Tilvenning i barnehagen

Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en trygg og god tilvenning:

FUS-barnehagene har en standard for tilvenning. Vi ønsker at barn og foreldre opplever at den første tiden i barnehagen går bra. Dette vil danne grunnlag for at barnet opplever barnehagen som et trygt og godt sted å være. Det er stor forskjell hvor raskt tilvenningen går. For noen barn er 5 dager nok, for andre vil det være behov for kanskje 1 måned med tilvenning. Alt er normalt. Vi vil derfor oppfordre foreldre til å ha tålmodighet og til å være fleksible i forhold til hvor lang tid tilvenning til barnehagelivet vil ta.

For at barnet skal få en gradvis tilvenning er det viktig at foreldre setter av tid til å være sammen med barnet den første tiden i barnehagen. Vi anbefaler at det settes av en uke til tilvenningen. Vi avtaler etter hvert som vi ser hvordan det går. Alder og tidligere erfaring fra barnehage spiller en stor rolle.

I tilvenningen er det tildelt en tilknytningsperson som skaper en ekstra god relasjon til det enkelte barnet. Vi har fokus på at alle i personalet skal ha en god relasjon til alle barna i barnehagen, og at avdelingspersonalet skal se og anerkjenne alle barn hver dag. Det er derfor viktig for oss at det øvrige personalet jobber for å skape gode relasjoner med de nye barna.

Vårt arbeid med tilvenning skal være preget av:

- Omsorg og tilstedeværende voksne
- Være på gulvet sammen med barna
- Jobbe ut fra barnas premisser
- Tilrettelegging
- Annerkjennelse
- Gi noen utfordringer
- Trygghet og forutsigbarhet
- Skape gode relasjoner
- Informasjon

Dette innebærer at vi skal:

- Være i små grupper
- Hjelp barna i gang med ulike aktiviteter og lek
- Være oppmerksomme og lyttende voksne
- Være tilstedeværende
- Legge til rette
- La barna utforske
- La barna ta del i dagligdagse gjøremål
- Være bevisst på barns medvirkning
- Være nysgjerrige sammen med barna
- Voksne skal være støttende stillas

Slutten av mai/begynnelsen av juni: Tilbud om hjemmebesøk til nye barn.

Juni: Besøksdager for alle nye barn i barnehagen

August:

- Tilvenning av nye barn varer i en uke
- Oppstartsamtale med foreldre til nye barn

Overganger innad i barnehagen

Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang innad i barnehagen:

Tilvenning til ny avdeling skjer gradvis og sammen med en ansatt som barnet er trygg på. Det tas hensyn til vennerelasjoner når det bestemmes hvem som skal gå på hvilken avdeling. I mai får de barna som skal bytte avdeling komme mye på besøk på den avdelingen de skal begynne på, slik at de kan bli trygge i de nye omgivelsene og etablere gode, nye relasjoner. Pedagogene har overføringssamtaler angående barna som bytter avdeling. Barna begynner på sin nye avdeling ved nytt barnehageår.

Overgang mellom barnehage til skole

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Våre metoder for å sikre en god overgang til skolen:

Førskolegruppa:

Vi har et godt samarbeid med Sviland skole, som ligger rett ved siden av barnehagen.

Barnehagen får låne gymsal og SFO-rom på skolen. Barnehagen blir også invitert til forestillinger og konserter i regi av skolen. Om våren går 5-åringene på skolebesøk hver uke.

Vi har sammen med Sviland skole satt noen felles mål for samarbeid:

- Sikre at barnet får en god skolestart der skolen har mulighet til å møte barnet ved å ha kjennskap til den enkelte
- Gi barnet den trygghet og omsorg som er nødvendig for å flytte over fra barnehage til skole
- Sikre at nødvendig informasjon blir overbrakt til skolen

I barnehagen har vi førskolegruppe for 5-åringene, der barna møtes minst en gang i uka. Målet er at barna skal oppleve mestring. Derfor er aktivitetene i førskolegruppa prosjekt- og lekbaserte og tilpasset barnas alder og modning.

Vårt syn på barn og barndom tilsier at vi skal legge vekt på opplevelser her og nå, og ikke fokusere på hva barna skal kunne når de blir skolebarn. Vi vektlegger lek, og i leken lærer barna gode sosiale ferdigheter og selvstendighet. Vi kan tilrettelegge for at barna får trene seg i og bli kjent med skoleforberedende aktiviteter, materiell og arbeidsmåter gjennom rollelek. I leken lærer de seg å arbeide selvstendig og samarbeide med andre. De trener konsentrasjon og hukommelse, og utvikler språket og sin begrepsforståelse. Også grov og finmotorikken blir utviklet i leken. Dette er ferdigheter og lærdom som vi tenker er godt å ha med seg over i skolen og videre i livet, og som kan gjøre overgangen fra barnehage til skole lettere.

Vi ønsker også å jobbe med ulike temaer i førskolegruppa. Vi ønsker å jobbe med «Kroppen min» som tema. Målet her er å lære barna om kroppen og hvordan den fungerer. Vi ønsker også å ha et fokus på hva som er greit å gjøre med kroppen sin og hva andre ikke har lov til å

gjøre med den. Vi ønsker å lære dem hvordan de kan stoppe andre fra å gjøre dem vondt og hvordan si ifra til voksne hvis de opplever overgrep. Dette er et veldig alvorlig tema som Rammeplanen i barnehagen tar opp: «Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages». Og for å forebygge at dette skjer må barna selv ha kunnskap om hva som er greit og ikke greit.

Det andre temaet vi ønsker å jobbe med er bøker/lesing. Vi vil bruke god tid på ulike bøker og her vil vi også jobbe prosjekt- og lekbasert. Det vil si at vi leser bøker, så leker vi bøker, vi tegner bøker og vi lager nye slutter på bøkene. Vi ønsker også å lage en egen bok der 5-åringene er forfattere. Målet er å skape et godt og variert språk slik at overgangen til lesing på skolen blir lettere og vi ønsker at barna skal kjenne glede ved å lese og lære nye ting gjennom bøker og historier. Dette for å skape nysgjerrighet til senere fagbøker på skolen.

Om våren har førskolegruppa en avslutning der de samles, og foreldrene blir invitert.

Plan for overgang barnehage-skole legges ut på barnehagens kommunikasjonskanal til foreldrene – Mykid.

8. Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Lærende organisasjon

Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

I FUS er vi lærende barnehager. Personalet er i kontinuerlig utvikling, reflekterer over faglige og etiske problemstillinger, holder seg faglig oppdatert og er gode rollemodeller. Senge (2006) sier: “en lærende organisasjon er en organisasjon som kontinuerlig forbedrer sin evne til å skape sin egen framtid.” Vi legger derfor vekt på at personalet utvikler sine evner og bygger sin kapasitet slik at barna møter omsorgsfulle og kompetente ansatte.

Våre metoder for å opprettholde en lærende organisasjon:

I Sviland FUS barnehage tar vi i bruk nyere forskning og er faglig oppdatert til enhver tid. Vi har respekt for hverandre og har fokus på å opprettholde gode relasjoner.

Våre metoder for å opprettholde en lærende organisasjon:

- Tilbakemeldingskultur
- Vi reflekterer over egen praksis

- Kompetanseplan for de ansatte
- Medarbeidersamtale med nærmeste leder
- Lærende møter
- Veiledning av alle ansatte

Planlegging

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen, og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

Våre metoder for planlegging:

I Sviland FUS barnehage gjøres planleggingen felles på planleggingsdager, personalmøter, på avdelingsmøter, plantid, foreldresamtaler og på ledermøter. Hver avdeling lager periodeplaner. Disse lages med progresjonsplanen som grunnlag, og alle på avdelingen deltar i planleggingen. Tema og mål for perioden skal komme tydelig frem av planene. Hver ansatt planlegger aktiviteter med utgangspunkt i en didaktisk plan som beskriver hva en skal gjøre, hvorfor en skal gjøre det og hvordan det skal gjennomføres.

Våre metoder for planlegging:

- Barns medvirkning
- Lærende møter
- Barnehagen sine handlings- og tiltaksplaner
- Foreldremedvirkning
- Observasjon

Vurdering

Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 38).

Våre metoder for vurdering:

- Pedagogmøter
- Barneintervju med førskolegruppa
- CLASS rapporter
- Observasjon
- Barnehagevurdering med ekstern CLASS observatør
- UDIR brukerundersøkelse
- FUS medarbeiderundersøkelse
- Refleksjon og evaluering
- Samtaler med barn og foreldre
- Tilbakemelding fra SU

Dokumentasjon

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 39).

Våre metoder for dokumentasjon:

Vi dokumenterer vårt arbeid både individuelt og som avdeling. Hver ansatt dokumenterer sitt opplegg hver periode med bilder og praksisfortellinger. Avdelingen bruker denne dokumentasjonen i sin evaluering av perioden, for å sikre målstyrt praksis og bredde i det pedagogiske tilbudet til hvert barn. Vi bruker TRAS (Observasjon av språk i daglig samspill) for å dokumentere og vurdere hvert enkelt barns utvikling ift. språk. Når vi dokumenterer, vil vi også få et godt grunnlag for veiledning og til personlig vekst hos den enkelte medarbeider. Vi tenker at dette kan bidra til at personalet får en økt reflekterende praksis, noe som vil heve kvaliteten på arbeidet vi gjør i barnehagen.

- Pedagogisk dokumentasjon og tilbakeblikk
- Sosiale medier
- MyKid
- Uformelle samtaler med barn og foreldre
- Pedagogisk rapport
- Evaluering
- CLASS tilbakemeldingsrapport
- CLASS handlingsplan

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte

Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud.

Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Hvis det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40).

Våre metoder for tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet:

- Små grupper
- ASK (alternativ og supplerende kommunikasjon)⁴
- Tiltaksplaner
- Inkludere barn med spesialpedagogisk hjelp og tilretteleggingstimer
- PSH (plan for spesialpedagogisk hjelp)
- Tidlig innsats
- Varslingsrutine i henhold til et Trygt og godt barnehagemiljø
- Søke tverrfaglig rådgiving fra Sandnes kommune ved behov (for eksempel PPT, Styrket barnehagetilbud, helsestasjon, barnevern mm.)

9. Fagområdene

Våre arbeidsmåter er allsidige. Vi arbeider mye i smågrupper, da vi ser at det for mange barn kan være lettere å lære og utfolde seg i mindre grupper enn når hele barnegruppen er samlet. Samlinger der vi synger, forteller eventyr eller snakker sammen kan bidra til å skape en følelse av fellesskap og tilhørighet til gruppen. Hverdagsaktiviteter som påkledning, måltid, bleieskift, dekke bord er en viktig arbeidsmåte for oss. Ved å være språklig aktive og sensitive voksne kan slike hverdagsaktiviteter bli viktige relasjonsbyggende læringsarenaer.

Et fagområde opptrer sjelden eller aldri alene, og det er naturlig for oss å ha tverrfaglige tema. Temaene baseres på barnas innspill og interesser, og kan vare i flere dager, uker eller måneder.

Prosjektarbeid i barnehagen

I år skal barnehageåret fordype seg i prosjektarbeid. Prosjektarbeid er en arbeidsmetode og en kan definere det slik: *«Et arbeid med et tema eller et fenomen der hensikten er å skape en arena for utforskning, fordypning og forståelse. I prosjektarbeid har barns nysgjerrighet og medvirkning en sentral plass, og barns lyst til å undersøke og utforske skal ha betydning for pedagogiske valg. Prosjektarbeid er også et prosessorientert arbeid som ikke nødvendigvis har en begynnelse eller en slutt, men som handler om å følge dynamikken som oppstår mellom barna og temaet eller fenomenet barna er opptatt av. Det er en nær sammenheng mellom de voksnes og barnas handlinger og læring, og disse er gjensidig avhengige av hverandre».* (Utdanningsdirektoratet).

Barnehageåret 2026/2027 har vi valgt jobbe med teamet de fire elementene:

Ild

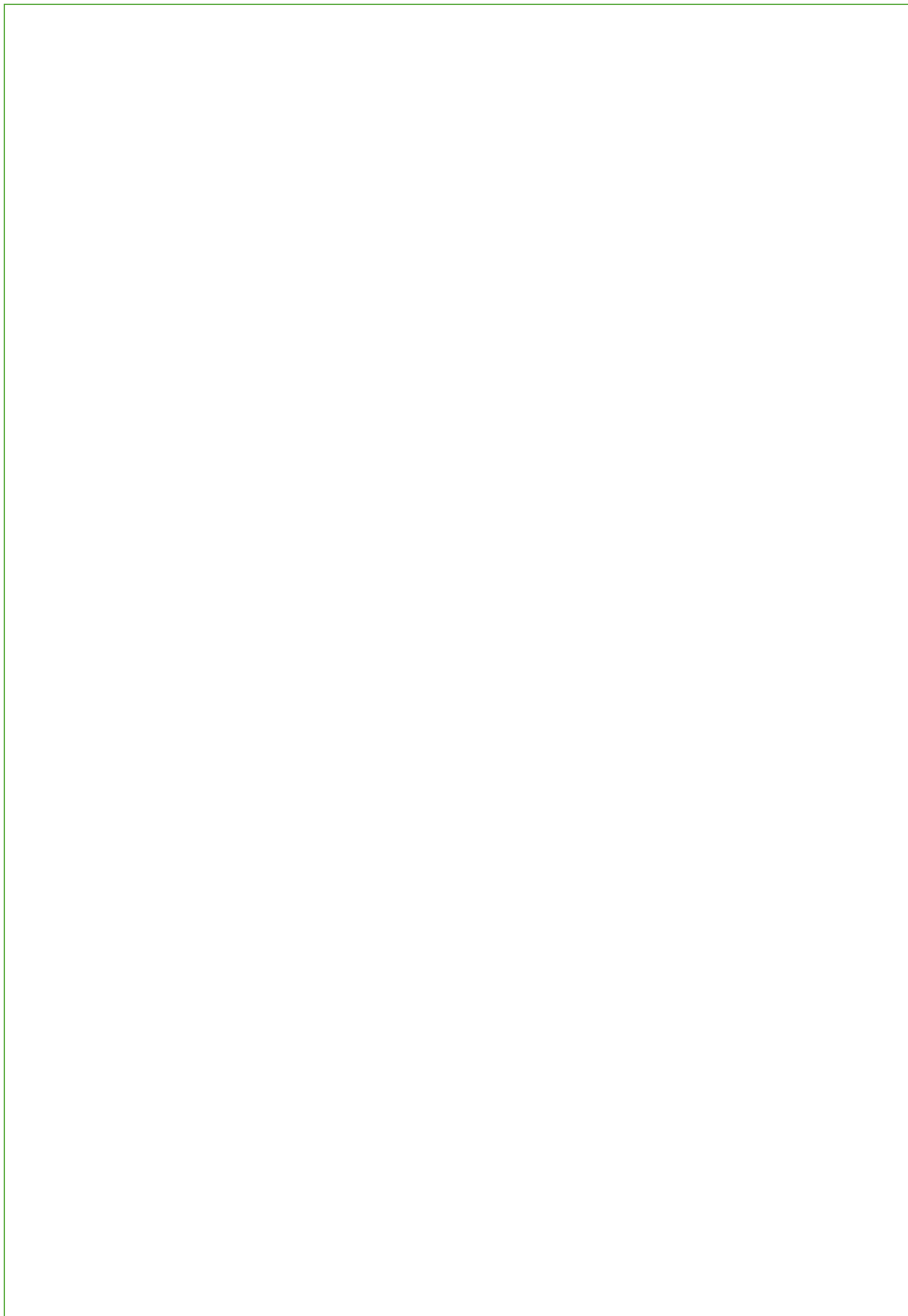
Vann

Jord

Luft

I Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017), kapittel 3, står det at «barna skal få undersøke, oppdage og forstå sammenhenger, utvide perspektiver og få ny innsikt. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sanser i sine læringsprosesser, og barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egne og andres læring.»

Gjennom pedagogisk dokumentasjon, som å ta bilder, vil vi sammen med barna lage temavegger. Disse kan vi også bruke til refleksjon og evaluering sammen med barna. Vi ønsker at temaet skal gjennomsyre barnehagehverdagen og det skal oppleves som et spennende miljø vi er i.

Kommunikasjon, språk og tekst	Forslag til metoder:
0-3 åringene Barna skal oppleve et rikt språkmiljø, både verbalt og kroppslig. Barna gjøres kjent med bøker, sanger, bilder, media med mer. Vi lytter, observerer og gir respons i gjensidig samhandling med barn og voksne. Barna skal få hjelp til å bruke språket til å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer og til å løse konflikter og til å skape positive relasjoner i lek og annet samvær.	• Setter ord på handlinger, følelser, ting. • Dialogisk lesing • Synger sanger og bevegelsessanger • ASK • Gjensidig samtale • Vurdere om barnet har felles forståelse ved å gjenta det som blir sagt. • Rim, regler, sang og korte historier med gjenkjennelig handling.
3-6 åringene Barna skal støttes i sin videre utvikling av begrepsforståelse, og i sin utvikling av et rikere språk. Barna skal lære seg å lytte til rytme og lyder i språket. Barna skal få et positivt forhold til tekst og bilde som kilde til estetiske opplevelser og kunnskaper, samtaler og som inspirasjon til fabulering og nyskaping.	• Bøker og historier på både nynorsk og bokmål • Skrive dagen i dag sammen med barna, der barna gjenforteller hva de har gjort. • Forklare vanskelige ord i bøker og historier. • ASK • Vi bruker et variert og ordrikt språk • Utvikle begrepsforståelsen ved å bruke rekvisitter i lek som utvider leken • Lek med ord og rim • Klappe navn, ord med mer • Lage egne fortellinger • Omdikte gamle fortellinger og eventyr. • Fabulere om hva skjedde med eventyrfigurene etter at eventyret er slutt. • Bruke tall og bokstaver som rekvisita i lek. • Sanger og rim på ulike språk • Fortelle sagn fra Sviland

Kropp, bevegelse, mat og helse	Forslag til metoder:
0-3 åringene Vi skal gi barna opplevelser som bidrar til at de får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring. Erfare at de er trygge ute og at de har god tid i sin aktivitet slik at de opplever mestring. Barna skal få gode erfaringer med friluftsliv og uteliv til ulike årstider, og erfaringer med varierte og allsidige bevegelser og utfordringer.	• Barna skal oppfordres til å gjøre alt selv • Bruke gymsal, hopperom • Bevegelsessanger • God tid ved måltid • Finmotoriske aktiviteter: leire, sand, kle på dukker m.m • Hinderløyper inne og ute • Sette ord på kroppsdelar • Gå tur til ulike plasser med ulikt underlag og terreng • Sanselek • Samtaler om mat og næringsstoffer ved måltid. • Hviletid
3-6 åringene Barna skal få videreutvikle sin kroppsbeherskelse, grovmotorikk og finmotorikk, rytme og motoriske følsomhet. Vi skal gi barna begynnende kunnskap om menneskekroppen og forståelse for betydningen av gode vaner og et sunt kosthold. Vi skal gi barna erfaringer som bidrar til at de utvikler glede ved å bruke naturen til utforskning og kroppslig utfordringer og får en forståelse av hvordan vi bruker og samtidig tar vare på miljøet. Vi skal bidra til å skape forståelse og respekt for egen og andres kropp og for at alle er forskjellige.	• Samtale om mat og næring ved måltid • Barn deltar i matlaging • Sangleker • Dans • Turdager med tema, gå lengre turer • Miljøvern • Førstehjelp: bruke dukken Henry • Dyrke mat i grønnsakskassene

Antall, rom og form	Forslag til metoder:
0-3 åringene Barna skal få erfare rom og form gjennom alle sine sanser. Barna skal erfare ulike typer størrelser, former og mål gjennom å sortere og sammenligne. Barna motiveres til undring og nysgjerrighet.	• Bruke leker som naturlig fremmer samtale og benevning av former og tall som sangleker og bevegelsessanger, Kims lek ol • Byggelek/konstruksjonslek • Ulike former for lekemateriell som puslespill, duplo, puttebokser ol • Bruke enkle eventyr som har benevnelser som for eksempel liten - mellom - stor, oppe - nede - mellom. • Sorteringsleker
3-6 åringene Barna skal få erfare, utforske og leke med form og mønster. Barna skal få erfare plassering og orientering og på den måten utvikle sine evner til lokalisering. Barna skal tilegne seg gode og anvendbare matematiske begreper. Barna motiveres til problemløsning, stille spørsmål og søke løsninger.	• Leke og eksperimentere med former • Spill • Delta i matlaging og borddekking. • Rollelek for eksempel butikklek • Dramatisering av eventyr • Leke blindebukk • Tematurer der vi ser etter former, tall og symboler • Sortering av leker – kategorisering • Byggelek/konstruksjonslek – kongruens (formlikhet)

Nærmiljø og samfunn	Forslag til metoder:
0-3 åringene Barna skal bli kjent med og delta i samfunnet gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet. Barna skal lære at alle mennesker, uansett erfaringer og forutsetninger, inngår i og bidrar til barnehagens fellesskap.	• Gjøre barna kjent med barnehagens ute- og inneområder. • Gjøre oss kjent med barnas familie • La barna leke sammen på kryss av avdelingene slik at de blir kjent • Fokus på tilknytning slik at barna blir trygge på alle voksne • Utvide turområdet • Markere samenes nasjonaldag. • Bli kjent med samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet, som kirke og skole
3-6 åringene Barna skal utvikle tillit til egen deltagelse i og muligheten for påvirkning av fellesskapet. De skal utvikle forståelse for ulike tradisjoner og levestett, og bli kjent med at samene er Norges urbefolkning, få kjennskap til samiske fortellinger, sagn og andre deler av samisk kultur og hverdagsliv. Barna skal bli kjent med historiske endringer i lokalmiljø og samfunn. Barna skal bli kjent med nasjonale minoriteter.	• Jobbe med barns medvirkning der barna skal være med på prosessene • Vi snakker om familiesammensetninger • Feirer Samenes dag, 6. februar, og har samene som tema i forkant • Bruker rekvisitter fra gamle dager i lek • Går turer og ser på endringene som skjer i nærmiljøet, sammenligner med gamle bilder • Bilder fra Sviland nå –før • Barns rettigheter

Etikk, religion og filosofi	Forslag til metoder:
0-3 åringene: Tid og rom for undring Barn skal arbeide med å tilegne seg samfunnets grunnleggende holdninger og verdier.	• Være opptatt av det barna er opptatt av, undre oss sammen • Fortelle historiene om den første julen og påsken • Dramatisering og rekvisitter • Vi deltar i lek • Vi er gode rollemodeller som veileder barna i alle situasjoner sånn at barna får erfaring med; deling, god omsorg, øve på forskjellen mellom ditt og mitt, empati, vente på tur og være god mot andre • Bli kjent med andre høytider til kulturer/religioner som er representert i barnegruppa.
3-6 åringene: Gjennom å samtale om og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål skal barn få anledning til selv å formulere spørsmål, lytte til andre, reflektere og finne svar. Barna skal få kjennskap til kristne grunnverdier, høytider og tradisjoner. Barna skal få kjennskap til tradisjoner knyttet til høytider i religioner og livssyn som er representert i barnehagen. Barna skal lære å utvikle toleranse og interesse for hverandre og respekt for hverandres bakgrunn, uansett kulturell og religiøs eller livssynsmessig tilhørighet. Barna skal bli kjent med religion, etikk og filosofi som del av kulturen og samfunnet.	• Fortelle historiene om den første julen og påsken – undre seg over dette. Bruke dramatisering • Bruker hverdagsaktiviteter og samlinger til å undre oss og filosofere • Deltar på kirkevandring i advent • Markerer andre høytider til kulturer/religioner som er representert i barnehagen.

Kunst, kultur og kreativitet	Forslag til metoder:
0-3 åringene: Barna opplever tilstedeværelse av kunst og kultur. De lærer å erfare gjennom alle sine sanser. Barna skal også ta i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede.	• Introdusere materialer som barna kan kjenne på, lukte på, smake på, se på og lytte til. Utfordre den taktile sansen. • Har bilder med ulikt kunstuttrykk hengende oppe. • Høre ulike typer musikk. • Gi tilgang til varierte materialer • Bruke eventyr aktivt • Utkledningstøy fremme • Stille ut barnas arbeider • Toddlerne dramatisering • Inspirere
3-6 åringene: Barna skal få hjelp til å styrke sin kulturelle identitet og sine personlige uttrykk. Barna skal få hjelp til å utvikle sin evne til å bearbeide og kommunisere inntrykk og selv gi varierte uttrykk gjennom skapende virksomhet. Barna skal utvikle elementær kunnskap om virkemidler, teknikk og form for å kunne uttrykke seg estetisk i visuelt språk, musikk, sang, dans og drama. Barna skal få oppleve at kunst, kultur og estetikk bidrar til nærhet og forståelse.	• Bruke naturmaterialer i lek og forming • Bruke lek for å fremme kreativ tenking og estetikk – eksempelvis bygge hytter • Kunstprosjekt – gi barna inntrykk, la de uttrykke seg i egne uttrykk som skal kunne ut i en forestilling/utstilling • Gå på turer og se på arkitektur, skulpturer, galleri og kunstutstillinger. • Snakke om hvilke følelser og tanker barna får når de ser på eller opplever ulike kunstuttrykk • Lære ulike maleteknikker, skulptering og andre teknikker (også digitale) for å skape egne uttrykk

Natur, miljø og teknologi	Forslag til metoder:
0-3 åringene: Barna skal få erfaringer via alle sine sanser. Barna skal få oppleve og utforske naturen og få anledning til å undre seg over naturens mangfoldighet.	• Utforske ulike materialer. • Se etter småkryp. • Gå turer i ulike landskap/terreng • Enkle forsøk med is og vann • Snakke om været. • Bli kjent med dyr i nærmiljøet • Snakke om hvor maten kommer fra • Undersøke hva som ligger under steiner, i stubber med mer. • Begynnende erfaring med ulike tekniske hjelpemiddel som vaskemaskin, lysbrytere, brannvarsler, telefon ol • Kan ta bilde og være med på dokumentering av barnehagehverdagen sin
3-6 åringene: Barna skal få oppleve glede over å ferdes i naturen og få grunnleggende innsikt i natur, miljøvern og samspillet i naturen. Barna skal få erfaringer med og kunnskaper om dyr, vekster og deres gjensidige avhengighet og betydning for matproduksjonen. Barna skal få erfaringer med hvordan teknikk kan brukes i leken og i hverdagslivet.	• Følge et løvtre og se på endringene igjennom et helt år, snakke om årstider • Sortere søppel og samtale om hvorfor vi gjør det • Samlinger om miljøvern • Ansvarlige for grønnsaks- og blomsterkassene i barnehagen • Snakke om hvor maten kommer fra • Fysikk- og kjemiekspesimenter • Være med på Sandnes kommunes ryddeaksjon • Ha temasamlinger om dyrearter som barna er interessert i • Erfaring med ulike tekniske hjelpemiddel • Kan ta bilde og dokumentere barnehagehverdagen sin • Erfaring med lyd og lydopptak og digital fortelling • Prøve ulike programvare/ apper/ spill på PC, Ipad og evt. andre digitale verktøy • Være med og skape digitale fortellinger

Digital praksis:

Barnehagen sin digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 44).

Våre metoder for digital praksis:

- Fotografering
- MyKid
- Utskrift og kopiering
- Programmering med Beebot for førskolegruppa
- Bruk av internett og opplæringsapper
- Utforskning og undring

10. Kilder

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://www.udir.no>

Kontaktinfo:

Sviland FUS barnehage as

Svilandsveien 215

4337 Sandnes

Epost: dl.sviland@bhg.no

www.fus.no/sviland